

РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ЇХ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

©2020 МОРГАЧОВ І. В.

УДК 332.1
JEL: O31

Моргачов І. В. Регулювання регіональних інноваційних процесів та їх інфраструктурного забезпечення

Метою роботи є уточнення теоретико-методичних положень державного регулювання регіональних інноваційних процесів та їх інфраструктурного забезпечення, що є підґрунтям вдосконалення системи державної підтримки досліджуваних процесів. Звернуто увагу на регіональні інноваційні процеси як засіб виходу регіону з депресивного стану шляхом поглиблення та вдосконалення спеціалізації в міжнародному розподілу праці. Розглянуто особливості регулювання регіональних інноваційних процесів та їх інфраструктурного забезпечення. Елементами останнього визначено науково-технічні системи. Важливим інструментом державного регулювання досліджуваних процесів визнано регіональну інноваційну політику. Уточнено її сутність, завдання, чинники впливу, особливості, проблеми та суб'єкти реалізації, об'єкти впливу. Визначено причинно-наслідковий зв'язок державної підтримки регіональних інноваційних процесів, а також складові успішності останніх. Як важливий результат досліджуваних процесів розглянуто побічний результат у вигляді мультиплікаційного податкового ефекту, що є економічною основою державної підтримки інноваційних проектів. Конкретизовано роль секторів економіки в процесі реалізації регіональних інноваційних проектів з урахуванням питання прийняття ризику та можливості використання додаткових вигод від успішних регіональних інноваційних проектів.

Ключові слова: регіональна інноваційна політика, регіональні інноваційні процеси, інфраструктурне забезпечення регіональних інноваційних процесів.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-1-129-135>

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 8.

Моргачов Ілля Вікторович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу, Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля (просп. Центральний, 59а, Северодонецьк, 93400, Україна)

E-mail: morgachov.ilya@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4347-3153>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/L-1794-2018>

УДК 332.1
JEL: O31

Моргалёв И. В. Регулирование региональных инновационных процессов и их инфраструктурного обеспечения

Целью работы является уточнение теоретико-методических положений государственного регулирования региональных инновационных процессов и их инфраструктурного обеспечения, что является основой совершенствования системы государственной поддержки исследуемых процессов. Обращено внимание на региональные инновационные процессы как средство выхода региона из депрессивного состояния путем углубления и совершенствования специализации в международном разделении труда. Рассмотрены особенности регулирования региональных инновационных процессов и их инфраструктурного обеспечения. В качестве элементов последнего определены научно-технические системы. Важным инструментом государственного регулирования исследуемых процессов признана региональная инновационная политика. Уточнены ее сущность, задачи, факторы влияния, особенности, проблемы и субъекты реализации, объекты воздействия. Определена причинно-следственная связь государственной поддержки региональных инновационных процессов, а также составляющие успешности последних. В качестве важного результата исследуемых процессов рассмотрен побочный результат в виде мультипликационного налогового эффекта, который является экономической основой государственной поддержки инновационных проектов. Конкретизирована роль секторов экономики в процессе реализации региональных инновационных проектов с учетом вопроса принятия риска и возможности использования дополнительных выгод от успешных региональных инновационных проектов.

Ключевые слова: региональная инновационная политика, региональные инновационные процессы, инфраструктурное обеспечение региональных инновационных процессов.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Библ.:** 8.

Моргалёв Илья Викторович – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры публичного управления, менеджмента и маркетинга, Восточноукраинский национальный университет им. В. Даля (просп. Центральний, 59а, Северодонецк, 93400, Украина)

E-mail: morgachov.ilya@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4347-3153>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/L-1794-2018>

UDC 332.1
JEL: O31

Morghachov I. V. Regulating the Regional Innovation Processes and their Infrastructure Provision

The publication is aimed at closer defining the theoretical-methodical provisions of the State regulation of regional innovation processes and their infrastructure provision, which is the basis for improving the system of the State provision of the researched processes. Attention is drawn to regional innovation processes as a means of getting the region out of the depressive status by deepening and improving specialization in the international division of labor. The features of regulating regional innovation processes and their infrastructure provision are considered. Scientific and technical systems have been identified as elements of the latter. Regional innovation policy is recognized as an important instrument for the State regulation of the researched processes. Its essence, tasks, factors of influence, features, problems and subjects of implementation, objects of influence are specified. The causal relationship of the State provision of regional innovation processes, as well as the components of success of the latter, have been defined. As an important result of the researched processes, a by-product of the multiplied tax effect is considered, which is the economic basis of the State provision of innovative projects. The role of sectors of the economy in the course of implementation of regional innovative projects has been specified, taking into account the issue of risk acceptance and the possibility of taking advantage of the additional benefits of the successful regional innovation projects.

Keywords: regional innovation policy, regional innovation processes, infrastructure provision of regional innovation processes.

Fig.: 2. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 8.

Morghachov Illia V. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Public Administration, Management and Marketing, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (59a Tsentralnyi Ave., Syyevyrodonetsk, 93400, Ukraine)

E-mail: morgachov.ilya@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4347-3153>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/L-1794-2018>

Інтенсифікація глобалізаційних процесів, що підвищують рівень конкуренції регіонів у міжнародному розподілі праці, та негативний вплив на регіональну економіку сучасних політичних чинників підвищують роль регіональних інноваційних процесів як важливого об'єкта державного регулювання. Саме такі процеси дозволяють регіонам підвищити рівень власної спеціалізації та конкурентоспроможності в міжнародному розподілі праці. Досягнення відповідної спеціалізації є передумовою розвитку та функціонування експортоорієнтованих галузей (процесів), без наявності яких регіон стає депресивним. Важливість регіональних інноваційних процесів у появі та розвитку експортоорієнтованих галузей у регіоні також зумовлює важливість інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів як об'єкта державного регулювання. Наведене зумовлює виключну актуальність досліджень особливостей, специфіки, теоретико-методичних і практичних питань державного регулювання регіональних інноваційних процесів та їх інфраструктурного забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій за напрямом інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів [1–8] дозволяє визначити наявність глибоких напрацювань з тематики. У результаті цих та інших досліджень визначено багато недоліків досліджуваного забезпечення, чинників, що впливають на нього; обґрунтовано чимало пропозицій з його вдосконалення. Ми спробуємо поглибити цей напрям у частині особливостей державного регулювання регіональних інноваційних процесів та їх інфраструктурного забезпечення.

Метою роботи є уточнення теоретико-методичних положень державного регулювання регіональних інноваційних процесів та їх інфраструктурного забезпечення, що є підґрунтям удосконалення системи державної підтримки досліджуваних процесів.

Важливість регіональних інноваційних процесів зумовлює необхідність їх державного регулювання. Одним із інструментів такого регулювання є регіональна інноваційна політика, реалізація якої, перш за все, здійснюється державними та регіональними органами влади та має макро- та мезорівень. Розгляд і аналіз ряду праць за напрямом, наприклад [5–7], дозволили уточнити трактування терміна «регіональна інноваційна політика» – це цілеспрямована й узгоджена діяльність державних і регіональних органів влади, що спрямована на інтенсифікацію регіональ-

них інноваційних процесів, у тому числі й на вдосконалення товарів (робіт, послуг), технології, техніки, методів управління, управлінських рішень. Відповідна політика є інструментом державного регулювання регіональної економіки.

Основними цілями реалізації цієї політики є такі: 1) забезпечення регіонального інноваційного розвитку завдяки вдосконаленню та модернізації техніки та технологій, форм організації виробництва, методів управління, рішень; 2) інтенсифікація реалізації регіональних інноваційно-інвестиційних проєктів; 3) удосконалення інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів.

Особливостями регіональної інноваційної політики в сучасних умовах є такі: 1) тісний взаємозв'язок з державною науково-технічною та інвестиційною політикою; 2) основними суб'єктами забезпечення є державні органи влади; 3) необхідність розгляду науково-технічних систем як елементів відповідної інфраструктури; 4) відносний характер інновацій; 5) ідентичність основних чинників, що впливають на інноваційну діяльність, з чинниками впливу на інвестиційні проєкти; 6) необхідність дослідження питань ефективності реалізації відповідної політики на світовому рівні; 7) необхідність урахування зростаючої ролі та використання інформаційних технологій; 8) залежність від регіонального інноваційного потенціалу; 9) проблематичність кількісного оцінювання окремих складових цього потенціалу та його мінливий і динамічний характер; 10) відносно високий рівень невизначеності та ризику інноваційних проєктів; 11) відносно високий відсоток неефективних ідей; 12) необхідність провідної ролі державних органів влади в реалізації основних і важливих регіональних інноваційних проєктів; 13) високий рівень творчих елементів інноваційного процесу.

Теоретичні аспекти реалізації регіональної інноваційної політики є об'єктивними та універсальними, і аналогічні питанням державної інноваційної політики. Однак практичні питання мають регіональну специфіку та можливості регіональних органів публічної влади.

Регіональна інноваційна політика як інструмент державного регулювання економіки регіону має суб'єкти її реалізації та об'єкти впливу. Суб'єктами реалізації виступають державні та регіональні органи влади; об'єктами можуть розглядатися такі: регіо-

нальні інноваційні та інвестиційні процеси, окремі підприємства та організації, галузі, науково-технічні системи, певні економіко-соціальні та технічні процеси. Звідси випливає необхідність дотримання принципу відповідності: методи та засоби державного регулювання мають відповідати специфіці об'єктів впливу. Це, своєю чергою, обумовлює необхідність ретельних досліджень специфіки відповідних об'єктів з метою результативної реалізації регіональної інноваційної політики. Об'єкти впливу при реалізації цієї політики можуть бути різноманітними, отже, і сама політика може диференціюватися залежно від зміни стану та переліку таких об'єктів. Може змінюватися роль і значущість об'єктів впливу, що приведе до змін у пріоритетах реалізації регіональної інноваційної політики.

У ході відповідного державного регулювання суттєву роль відіграє інфраструктурне забезпечення регіональних інноваційних процесів. Основу такого забезпечення становлять науково-технічні системи: наукові організації, заклади вищої освіти, організації сфери інжинірингу. Особливості взаємозв'язку державного регулювання регіональних інноваційних процесів і науково-технічних систем певним чином впливають на економіку регіонів, що робить актуальним дослідження питання. Оскільки науково-технічні системи безпосереднє стосуються

регіональних інноваційних процесів, державне регулювання їх розвитку є інструментом інтенсифікації та оптимізації регіональних інноваційних процесів.

Залежно від сукупності застосування тих чи інших методів державного регулювання можна розрізнити види регіональної інноваційної політики. Залежно від лідерства в забезпеченні регіональних інноваційних процесів регіональну інноваційну політику можна розділити на активну та стимулюючу. Активна передбачає лідерство державних і регіональних органів влади в інвестиціях в інноваційну діяльність. Стимулююча полягає в тому, що такі органи в основному лише створюють сприятливі умови для інтенсифікації регіональних інноваційних процесів.

Структура завдань, напрямів і методів державного регулювання діяльності регіональних науково-технічних систем визначає сутність регіональної інноваційної політики їх розвитку. Зміна відповідної структури має якісний і кількісний вплив відповідної політики на протікання регіональних інноваційних процесів. У той час як результативність цієї політики залежить від структури та складу суб'єктів її реалізації, а також від структури та складу ресурсів, що використовуються.

Причинно-наслідковий зв'язок державної підтримки регіональних інноваційних процесів наведено на *рис. 1*.

Рис. 1. Причинно-наслідковий зв'язок державної підтримки регіональних інноваційних процесів

Відповідний зв'язок представлено у спрощеному виді, однак сутність його полягає в тому, що крім прямого результату від реалізації регіональних інноваційних проектів, є і побічні, що в цілому впливає на збільшення обсягів виробництва та реалізації товарів (робіт, послуг) і регіональний інноваційний потенціал. Побічний результат від реалізації регіональних інноваційних проектів у даному випадку також розглядається як збільшення податкових надходжень до державного та місцевих бюджетів. До того ж, має місце мультиплікативний податковий ефект, який можна розглядати як побічний результат від побічного результату. Особливістю побічного результату є те, що навіть при «провалі», тобто невдачі самого проекту та неотриманні прямого результату, побічний результат буде мати місце. Тобто ці результати інноваційного проекту – прямий і побічний – не залежать один від одного.

Іншою особливістю побічного результату є те, що його отримує тільки держава у вигляді збільшення розміру податкових надходжень до державного та місцевих бюджетів. Інші суб'єкти господарювання, коли вони фінансують регіональні інноваційні проекти, у частині отримання побічного результату отримують певну користь від реалізації таких проектів, однак у цілому, у той час як для кожного з них (і особливо для інвестора) питання отримання такого ефекту є невизначеним. Дане явище ставить державу в більш кращі умови порівняно з недержавним сектором економіки при інвестуванні інноваційних проектів. Такі умови дозволяють державі здійснювати нейтралізацію підвищеного ризику при реалізації регіональних інноваційних проектів за рахунок побічного результату. До того ж, держава отримує побічний результат від здійснення регіональних інноваційно-інвестиційних проектів навіть за умов, коли такі проекти повністю фінансуються за кошти недержавного сектора економіки.

Порівняння переваг і недоліків при реалізації регіональних інноваційних проектів залежно від того, хто управляє відповідним проектом, наведено в *табл. 1*. За умов, коли фінансування повністю або частково здійснюється за рахунок державного бюджету, а управління інноваційним проектом – недержавними структурами, відбувається об'єднання позитивних рис, однак з'являються і нові недоліки (*табл. 2*).

Об'єднання позитивних рис при спільному фінансуванні регіональних інноваційних проектів робить необхідним акцентування уваги на даній формі фінансової підтримки регіональних інноваційних процесів з боку державних органів влади.

Розглядаючи питання державного регулювання регіональних інноваційних процесів, можна визначити деякі чинники, що впливають на реалізацію регіональної інноваційної політики:

- ✦ структура і склад завдань, напрямів, принципів і методів державного регулювання діяльності регіональних науково-технічних систем;
- ✦ суб'єкти відповідного регулювання;
- ✦ ресурси, що використовуються;
- ✦ рівень активності регіональної інноваційної політики;
- ✦ структура та результативність регіональної інноваційної інфраструктури;
- ✦ структура джерел та обсяги інвестицій у регіональні інноваційні проекти.

Регіональну інноваційну політику можна характеризувати мінливим і стохастичним характером, оскільки цим характеризуються й основні чинники впливу. Однак, незважаючи на стохастичний і мінливий характер такої політики, можна виявити певні закономірності:

1) при відносному зменшенні державних коштів, що плануються використати на фінансування науки та регіональних інноваційних процесів, підви-

Таблиця 1

Порівняння переваг і недоліків при реалізації інноваційних проектів суб'єктами різних секторів економіки

Управляють і фінансують державні органи влади		Управляють і фінансують недержавні структури	
Недоліки	Переваги	Недоліки	Переваги
1) бюрократичність; 2) можливість зловживань (корупція); 3) низький рівень мотивації держслужбовців; 4) необхідність звітування за кожний крок і відповідальності за прийняття ризику; 5) відсутність умов виконання ролі ефективного власника результатів проекту	1) наявність і можливість концентрації та використання значного обсягу ресурсів; 2) отримання побічного результату та можливість його використання для нейтралізації інноваційного ризику	1) проблематичність акумулювання та використання значного обсягу ресурсів; 2) неможливість отримання побічного результату	1) високий рівень мотивації; 2) більш адекватна та швидка реакція на зміни середовища; 3) більший рівень гнучкості; 4) відсутність умов для зловживань; 5) відсутність необхідності виправдовуватися за невдачі (також як і за успіхи); 6) відсутність умов для неприйняття ризику (крім фінансових)

Порівняння переваг і недоліків при спільній реалізації регіональних інноваційних проектів

Управляють недержавні структури, а фінансують державні органи влади	
Недоліки	Переваги
1) необхідність узгодження інтересів різних учасників; 2) можливість конфлікту між учасниками проекту; 3) більш високий рівень накладних витрат на управління проектом	1) наявність і можливість концентрації та використання значного обсягу ресурсів; 2) отримання побічного результату та можливість його використання для нейтралізації інноваційного ризику; 3) високий рівень мотивації; 4) адекватна та швидка реакція на зміни середовища; 5) високий рівень гнучкості; 6) наявність умов ефективного власника результатів проекту; 7) відсутність умов для неприйняття ризику

щується рівень використання економічних методів державного регулювання та знижується рівень адміністративних;

2) при переході від командно-адміністративного до ринкового регулювання економіки регіону (або при використанні переважно економічних методів державного регулювання) зростає частка наукових кадрів у суспільних науках (економіка, філологія, юриспруденція);

3) за умов дефіциту коштів у державному та місцевих бюджетах і зростанні рівня їх соціальної спрямованості регіональна інноваційна політика стає стимулюючою, в іншому випадку – активною.

Реалізація регіональних інноваційних процесів тільки недержавними суб'єктами господарювання має певні обмеженості: неспроможність окремих суб'єктів сконцентрувати необхідні кошти для реалізації інноваційних проектів; ефективність багатьох інновацій передбачає великі масштаби впровадження; певні інновації (в основному фундаментальні) взагалі не можуть бути реалізованими на комерційній основі. Це обумовлює необхідність провідної ролі державних органів влади в реалізації основних і важливих регіональних інноваційних проектів. Необхідність забезпечення провідної ролі держави в інтенсифікації регіональної інноваційної діяльності обумовлена об'єктивними широковідомими «провалами» моделі ринкової економіки.

У відношенні науково-технічних систем державної форми власності, що мають відношення до регіональних інноваційних процесів, переважно домінують адміністративні методи державного регулювання, оскільки такі організації знаходяться в прямій залежності від державних органів влади, а адміністративні методи «дешевше» економічних. Стосовно організацій недержавної форми власності, домінують переважно економічні методи державного регулювання, оскільки адміністративні є або неможливими, або ризиковими для особистої кар'єри державних службовців.

У сучасних умовах державне регулювання регіональних інноваційних процесів здійснює державний

апарат, що об'єктивно є бюрократичним. Класичними недоліками цього апарату залишаються такі, як слабка зацікавленість у прийнятті ризикових рішень для особистої кар'єри державного службовця, однак корисних для економіки регіону. Значна кількість державних службовців діють строго в межах встановлених для них правил. Така система має особливість стримувати ініціативу. Рішення приймаються лише обмеженим колом чиновників, що знаходяться на верхніх рівнях. У той час як регіональна інноваційна діяльність, на відміну від інших видів, характеризується підвищеним рівнем ризику. Це призводить до неадекватності реакції державного апарата в певних сферах державного регулювання на стрімкі зміни середовища, які диктують умови для регіональних інноваційних процесів. Апарат органів публічної влади не може адекватно приймати ризики за регіональними інноваційними проектами та бути ефективним власником їх результатів.

Усвідомлення багатьма вад управління державним апаратом регіональними інноваційними процесами зумовлює тенденцію передачі функції прийняття ризику та вигод від регіональних інноваційних процесів особам, які не належать до державного апарату. Проте хоча підприємницький сектор економіки в Україні протягом аналізованого періоду (1991–2018 рр.) поступово збільшував свої інвестиційні можливості, однак порівняно з іншими економічно розвиненими країнами ще не в змозі був прийняти на себе роль лідера в організації та інвестуванні інноваційних проектів.

Вищезгадані проблеми в цілому призводять до однієї великої невирішеної проблеми: заощадження регіональних домашніх господарств, регіональний інноваційний потенціал, здібності та підприємницькі таланти підприємців і менеджерів підприємств (у тому числі в частині нейтралізації інноваційних ризиків) не об'єднані, а, відповідно, не взаємодіють для реалізації регіональних інноваційних процесів. Виходячи з наведеного, важливою метою регіональної інноваційної політики пропонується вирішення цієї

проблеми. Ця політика має створити умови для взаємодії цих складових результативності регіональних інноваційних процесів або розробити адміністративні механізми для «вимушеного» об'єднання відповідних складових (рис. 2).

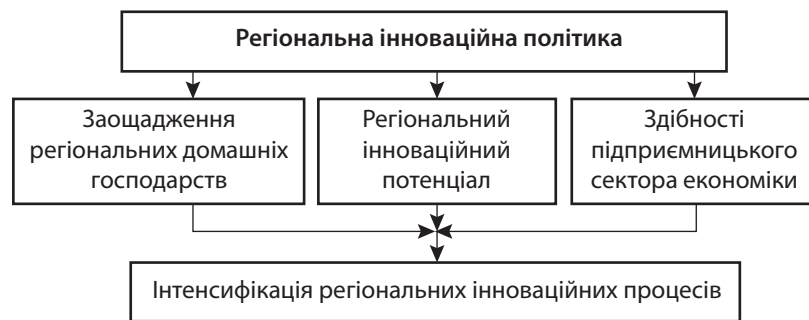

Рис. 2. Складові успішності регіональних інноваційних процесів

ВИСНОВКИ

Розгляд теоретичних основ державного регулювання регіональних інноваційних процесів дозволить конкретизувати особливості регіональної інноваційної політики, основною метою якою є інтенсифікація та оптимізація відповідних процесів на основі гармонізації інтересів усіх учасників регіональних інноваційних проектів та нейтралізації вад ринкового механізму взаємовідносин суб'єктів господарювання.

Обґрунтовано важливість державного регулювання в реалізації важливих для регіону інноваційних проектів, а також регіональної інноваційної інфраструктури. Як важливий елемент інфраструктури розробки та реалізації регіональних інноваційних проектів виділено сукупність науково-технічних систем, роль яких у регіональних інноваційних процесах ще залишається не до кінця дослідженою.

Конкретизовано роль секторів економіки в процесі реалізації регіональних інноваційних проектів з урахуванням питання прийняття ризику та можливості використання додаткових вигод від успішних регіональних інноваційних проектів. З огляду на такий розподіл ролей визначено важливу мету регіональної інноваційної політики, яка полягає в об'єднанні та взаємодії заощаджень регіональних домашніх господарств, регіонального інноваційного потенціалу та здібностей підприємницького сектора економіки.

Визначено закономірності державного регулювання регіональної інноваційної діяльності та роль науково-технічних систем у реалізації інноваційних проектів, що є теоретичною основою розробки теоретико-методичних пропозицій щодо вдосконалення інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Бузько І. Р., Галгаш Р. А. Інституціональна модель стратегічної координації взаємодії підприємств в

регіональних кластерах. Вісник Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля. 2017. № 6. С. 45–51.

2. Галгаш Р. А. Регіональні кластери підприємств: розвиток та стратегічна координація : монографія. Севе-
родонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017. 344 с.

3. Семененко І. М. Забезпечення сталого розвитку регіону: інституційні засади та трансформація цільового управління підприємствами: монографія. Севе-
родонецьк : СНУ ім. В. Даля, 2017. 370 с.

4. Гончаров В. М., Моргачов І. В. Державна інноваційна політика розвитку науково-технічних систем : мо-
нографія. Луганськ : Вид-во «Ноулідж», 2013. 372 с.

5. Ковтун О. І. Державне регулювання економіки :
навч. посіб. Львів : Новий Світ, 2006. 432 с.

6. Йохна М. А., Стадник В. В. Економіка і організація
інноваційної діяльності : навч. посібник. Київ : Вид-
центр «Академія», 2005. 400 с.

7. Швець Ю. Ю. Инновационное развитие как фактор
повышения конкурентоспособности региона. *Бі-
знес Інформ*. 2011. № 3. С. 61–63. URL: [https://www.
business-inform.net/export_pdf/business-inform-
2011-3_0-pages-61_63.pdf](https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2011-3_0-pages-61_63.pdf)

8. Рудь Н. Т. Інноваційна інфраструктура регіону: ме-
тодичні підходи до оцінювання. *Актуальні пробле-
ми економіки*. 2012. № 3. С. 224–230.

REFERENCES

Buzko, I. R., and Halhash, R. A. "Instytutsionalna model
stratichnoi koordynatsii vzaemodii pidpriemstv
v rehionalnykh klasterakh" [Institutional Model of
Strategic Coordination of Enterprises' Interaction in
Regional Clusters]. *Visnyk Shkhidnoukrainskoho natsion-
alnoho universytetu im. Volodymyra Dalia*, no. 6 (2017):
45-51.

Halhash, R. A. *Rehionalni klasteri pidpriemstv: rozvytok ta
stratichna koordynatsiia* [Regional Enterprise Clus-
ters: Development and Strategic Coordination]. Sievie-
rodonetsk: Vyd-vo SNU im. V. Dalia, 2017.

Honcharov, V. M., and Morhachov, I. V. *Derzhavna innovat-
siina polityka rozvytku naukovo-tekhnichnykh system*
[State Innovation Policy of Scientific and Technological
Systems Development]. Luhansk: Vyd-vo «Noulidzh»,
2013.

Kovtun, O. I. *Derzhavne rehuliuвання ekonomiky* [State
Regulation of Economy]. Lviv: Novyi Svit, 2006.

Rud, N. T. "Innovatsiina infrastruktura rehionu: metodychni
pidkhody do otsiniuvannia" [Innovative Infrastructure

of a Region: Methodical Approaches to Evaluation]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 3 (2012): 224-230.
Semenenko, I. M. *Zabezpechennia staloho rozvytku rehionu: instytutsiini zasady ta transformatsiia tsilyovoho upravlinnia pidpriemstvamy* [Ensuring Sustainable Development of the Region: Institutional Foundations and Transformation of Targeted Enterprise Management]. Sievierodonetsk: SNU im. V. Dalia, 2017.

Shvets, Yu. Yu. "Innovatsionnoye razvitiye kak faktor povysheniya konkurentosposobnosti regiona" [Innovative Development as a Factor in Increasing the Competitiveness of the Region]. *Biznes Inform*. 2011. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2011-3_0-pages-61_63.pdf
Yokhna, M. A., and Stadnyk, V. V. *Ekonomika i orhanizatsiia innovatsiinoi diialnosti* [Economics and Organization of Innovative Activity]. Kyiv: VTs «Akademii», 2005.

УДК 332.14:352(477)

JEL: O18; P49; R10

ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

©2020 САХНО Т. А.

УДК 332.14:352(477)

JEL: O18; P49; R10

Сахно Т. А. Економічне забезпечення діяльності об'єднаних територіальних громад

Стаття присвячена дослідженню особливостей формування економічного потенціалу об'єднаних територіальних громад. Метою статті є визначення сутності та дослідження складових економічного забезпечення діяльності об'єднаних територіальних громад, стану та особливостей економічного забезпечення їх розвитку. Систематизовано підходи до економічного розвитку об'єднань та їх фінансового забезпечення стосовно проблематики місцевого економічного розвитку. Визначено основні чинники місцевого економічного розвитку. Розкрито категорії, з яких складається економічне забезпечення об'єднань, порядок формування місцевих бюджетів. Визначено зміни до Бюджетного кодексу України, які впливають на формування бюджетів об'єднаних територіальних громад. Проведено порівняльний аналіз та відслідковано динаміку зростання доходів місцевих бюджетів об'єднаних територіальних громад на прикладі Черкаської області. Серед очевидних категорій, які здатні впливати на процеси формування місцевого бюджету, – особливості адміністративно-територіальних одиниць. Здійснено аналіз окремих фінансових показників виконання бюджетів об'єднаних громад у розрізі регіонів України. Основні переваги цього методу полягають у визначенні ступеня фінансової самостійності об'єднань. Визначено фактори впливу на фінансову спроможність громади. З'ясовано, що економічна самостійність громади залежить від фінансових ресурсів, які формують місцевий бюджет, і факторів впливу на його нарощення. Економічне забезпечення життєдіяльності об'єднаних територіальних громад є основою місцевого економічного розвитку та першочерговим завданням органів місцевого самоврядування. Зміцнення їх фінансової незалежності впливає на соціально-економічний розвиток регіону та держави загалом.

Ключові слова: об'єднана територіальна громада (ОТГ), економічне забезпечення, економічний розвиток, місцевий бюджет, доходи, трансферти, фінансова спроможність громади.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-1-135-142>

Табл.: 2. **Бібл.:** 11.

Сахно Тетяна Андріївна – аспірантка кафедри обліку, аналізу і оподаткування, Черкаський державний технологічний університет (бул. Шевченка, 460, Черкаси, 18006, Україна)

E-mail: t_sahno@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3919-0377>

УДК 332.14:352(477)

JEL: O18; P49; R10

Сахно Т. А. Экономическое обеспечение деятельности объединенных территориальных общин

Статья посвящена исследованию особенностей формирования экономического потенциала объединенных территориальных общин. Целью статьи является определение сущности и исследование составляющих экономического обеспечения деятельности объединенных территориальных общин. Систематизированы подходы к экономическому развитию объединений и их финансовому обеспечению с точки зрения местного экономического развития. Определены основные факторы местного экономического развития. Раскрыты категории составляющих экономического обеспечения объединений, порядок формирования местных бюджетов. Определены изменения в Бюджетном кодексе Украины, которые влияют на формирование бюджетов объединенных территориальных общин. Проведен сравнительный анализ и отслежена динамика роста доходов местных бюджетов объединенных территориальных общин на примере Черкасской области. Среди очевидных категорий, которые способны влиять на процессы формирования местного бюджета, – особенности административно-территориальных единиц. Проведен анализ отдельных финансовых показателей исполнения бюджетов объединенных общин в разрезе регионов Украины. Основные преимущества этого метода заключаются в определении степени финансовой самостоятельности объединений. Определены факторы влияния на финансовую самостоятельность общины. Выяснено, что экономическая самостоятельность общины зависит от финансовых ресурсов, формирующих местный бюджет, и факторов влияния на его наращивание. Экономическое обеспечение жизнедеятельности объединенных территориальных общин является основой местного экономического развития и первоочередной задачей органов местного самоуправления. Укрепление их финансовой независимости влияет на социально-экономическое развитие региона и государства в целом.

Ключевые слова: объединенная территориальная община (ОТО), экономическое обеспечение, экономическое развитие, местный бюджет, доходы, трансферты, финансовая состоятельность общины.

Табл.: 2. **Библ.:** 11.

Сахно Татьяна Андреевна – аспирантка кафедры учета, анализа и налогообложения, Черкасский государственный технологический университет (бул. Шевченко, 460, Черкасы, 18006, Украина)

E-mail: t_sahno@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3919-0377>